

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НУБІП України

ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НУБІП України

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри педагогіки
доктор педагогічних наук,
доцент

Сопівник Р.В

«14» вересня 2020 р.

НУБІП України

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

НУБІП України

Берегеля Сергій Вікторович

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітньо-професійна програма: «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»

Орієнтація освітньої програми: освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: «Інформаційний аспект управління процесом підготовки фахівців у ЗВО»

затверджена наказом ректора НУБіП України від № 470 «3» від 17.08.2021 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 15 листопада 2021 р.

НУБІП України

Вихідні дані до магістерської роботи: Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Закон України «Про освіту», Концепція національного виховання студентської молоді, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Описати основні проблеми під час підготовки майбутніх фахівців та їх вирішення.

2. Провести дослідження з покращенню підготовки фахівців в процесі освіти.
3. . Управління процесом підготовки фахівців у закладі вищої освіти.

Дата видачі завдання «14» вересня 2020 р.

Керівник магістерської роботи Костиця І.В.

Завдання прийняв до виконання Берегеля С.В.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему «Інформаційний аспект управління процесом підготовки фахівців у ЗВО» складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

Обсяг магістерської роботи 67 сторінок, у списку використаної літератури наведено 42 літературних джерел та 3 електронних ресурсів. У роботі подано 6 таблиць та 3 рисунки.

У вступі до магістерської роботи визначені актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження.

У першому розділі, який називається «**Підготовка фахівців в закладах вищої освіти**», розглянуті такі питання: визначення поняття вищої освіти та її видів, підготовка фахівців в закладах вищої освіти та втілення інновацій в процес навчання.

У другому розділі який називається «**Дослідно-експериментальна робота з підготовки фахівців у ЗВО**» розглянуто такі питання: важливість проведення наукових досліджень, формування моделей фахівців, проблеми в якості підготовки фахівців та вдосконалення результатів компетентнісних досягнень студентів – їх професійної підготовки за допомогою комп'ютерного тестування.

У висновках узагальнено результати дослідження щодо поліпшення рівня підготовленості студентів за допомогою комп'ютерного тестування. Ба як вони можуть сприяти поліпшенню якості знань студентів, подано порівняльний аналіз результатів дослідження їх рівню компетентності в рівні засвоєних знань.

Ключові слова: комп'ютерне тестування, порівняльний аналіз, рівень компетентності знань майбутніх фахівців.

ЗМІСТ

НУБІП України

ВСТУП..... 3

РОЗДІЛ 1. Підготовка фахівців в закладах вищої освіти 6

1.1. Поняття вищої освіти та її форми 6

1.2. Стандарт вищої освіти та її рівні 18

1.3. Класифікація вищих навчальних закладів 27

Висновки до першого розділу 33

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ

ФАХІВЦІВ У ЗВО 34

2.1. Методики аналізу фахового рівня 34

2.2. Аналіз дослідження 46

Висновки з другого розділу 54

ВИСНОВКИ 55

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 56

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Вступ

Актуальність: Система вищої освіти переживає в даний час значні трансформації, які стосуються створення нових освітніх програм, моделей процесу навчання, практичної підготовки майбутніх фахівців. У світі змінюється погляд на вимоги вищої освіти та перепідготовки персоналу – актуальними становляться не стільки знання, скільки розвинені компетентності для використання інформаційного середовища, вміння адаптивно перебудовуватися у залежності від потреб виробництва та змін ринків праці.

Мета: Сучасний процес підготовки майбутніх фахівців у більшості випадків все ще відображає класичний підхід, не орієнтований на можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії. Нова концепція фахової багаторівневої підготовки повинна робити акцент на вузькоспеціалізовані навчальні програми, що диктує інші вимоги до всієї системи освіти.

Трансформаційні процеси, пов'язані з європейською інтеграцією, позитивні результати реформ, підвищення конкурентно спроможності економіки передбачають створення відповідної національної системи освіти та підготовки кадрів. Важливим є створення умов для поєднання роботи з навчанням як у форматі здобуття освіти за вечірньою або заочною формою навчання, так і у форматі практичної підготовки здобувачів вищої освіти денної форми навчання та здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти на робочих місцях.

У період ринкової трансформації економіки та збільшення попиту на послуги із здобуття освіти відбулося знецінення традицій практичної підготовки здобувачів освіти. Чимало організації відмовились працювати із студентами, посилаючись на збереження комерційної таємниці або складні конкурентні обставини. Внаслідок корпоратизації та приватизації держава втратила більшість важелів адміністративного впливу на підприємства, які

давали змогу розглядати практичну підготовку студентів у позаекономічній площині.

Завдання:

1. Описати основні проблеми під час підготовки майбутніх фахівців та їх вирішення.

2. Провести дослідження з покращенню підготовки фахівців в процесі освіти.

3. Управління процесом підготовки фахівців у закладі вищої освіти.

Об'єкт дослідження: освітній процес закладів освіти.

Предмет дослідження: інформаційний аспект управління процесом підготовки фахівців у закладі вищої освіти.

Методи: теоретичні (теоретичний аналіз наукових джерел, вивчення вимог професійних і освітніх стандартів, освітніх програм, аналіз програм навчальних дисциплін — за для з'ясування стану проблеми дослідження та визначення напрямів наукового пошуку; порівняння — з метою вивчення наукових підходів щодо розв'язання проблеми; аналіз і синтез — для розроблення методу оцінювання компетентностей (освітніх результатів); емпіричні (спостереження, тестування — для визначення валідності інструментарію, внесення коректив в методику оцінювання; дидактичний експеримент — для визначення вагомості питань теми та виділення домінантних навчальних елементів).

Проявами проблеми є:

- неготовність випускників працювати за фахом;
- незадоволеність ринку праці якістю освіти, що призводить до потреби у додатковому навчанні на робочому місці, розширення системи навчання на підприємствах;

- низький рівень роботи закладів освіти, включаючи неефективне використання бюджетних коштів, про що свідчить надмірно велика частка

випускників закладів освіти, які не працюють (часто взагалі не планують працювати) за здобутими професіями;

- неефективне використання найкращого для навчання часу здобувачів освіти з питань здобуття професійних компетентностей;

- встановлення вимог до наявності досвіду самостійної професійної діяльності (стажу роботи) у випускників закладів освіти, які влаштовуються на роботу вперше.

Проблема виникла як наслідок тривалого впливу таких факторів:

неспрямованість формальної освіти на розвиток у здобувачів освіти затребуваних роботодавцями компетентностей;

обмеженість можливостей здобуття освіти за межами закладів освіти;

відсутність у значної частини науково-педагогічних і педагогічних працівників компетентностей, необхідних для формування актуальних практичних навичок у здобувачів освіти;

недостатність або повна відсутність в закладах освіти сучасного обладнання та технологій, до використання яких необхідно підготувати фахівців;

складність залучення до викладання у закладах вищої освіти фахівців, які мають досвід практичної роботи, з оплатою праці, що відповідає їх кваліфікації, у зв'язку з тим, що кадрові вимоги у сфері вищої освіти.

НУБІП України

РОЗДІЛ I

Підготовка фахівців в закладах вищої освіти

1.1 Поняття вищої освіти та її форми

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти. [1]

Навчання у ЗВО здійснюється за такими формами: денна (очна); вечірня; заочна, дистанційна. Форми навчання можуть бути поєднані. Терміни навчання за відповідними формами визначаються можливостями виконання освітньо-професійних програм підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Головними завданнями вищих навчальних закладів є:

- провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними спеціальностями;

- для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;

- участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;

- формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та

відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах.[4]

– забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;

– створення належних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів,

– збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

– поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

– налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури;

– вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці.

Денна форма навчання є основною для здобуття певного рівня освіти або кваліфікації з відривом від роботи, де далі більша частина студентів навчається саме за цією формою.

Вечірня і заочна форми навчання застосовуються для здобуття певного рівня кваліфікації без відриву від виробництва. Останнім часом спостерігається зменшення питомої ваги зазначених форм навчання у загальній кількості підготовки фахівців. Вечірня і заочна форми навчання є ефективними переважно тоді, коли вищу освіту здобувають працівники, котрі мають практичний досвід роботи за обраною спеціальністю.

Дистанційна форма навчання поєднує елементи денного, вечірнього та заочного навчання завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям і мультимедійним системам. Вона набуває дедалі більшого поширення, дозволяє інтенсифікувати самостійну роботу студентів. До цієї форми навчання ми повернемося в другому розділі з експериментом.[6]

Атестація осіб, які закінчують вищу, – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Нормативний термін навчання – термін навчання за денною (очною) формою, необхідний для засвоєння особою нормативної та вибіркової частин змісту навчання й установлений стандартом вищої освіти.

Підготовка майбутнього фахівця як професіонала відбувається в особливому освітньо-виховному просторі закладу вищої освіти, в якому є всі підстави для вільного вибору особистістю способів самореалізації та її культурного саморозвитку; духовно-культурна домінанта націлена на виховання відповідальної особистості, яка плекає духовно-культурні цінності, здатна до самоосвіти й саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння за допомогою інформаційно-комунікативних технологій в освіті для творчого розв'язання проблем. [10]

Закладам вищої освіти, зокрема, закладам вищої технічної освіти, сьогодні треба вирішувати суперечності між: потребою суспільства у креативній, духовно розвиненій, соціально активній особистості і технократизмом сьогодення, відлученням людини від культури; інтелектуально-інформаційним, духовним, морально-естетичним розвитком студентів і недостатньою розробкою теоретико-методологічних основ та інформаційно-комунікативної бази, що надають можливості сформувати студента як професіонала й особистість.

Вивчення окремих дисциплін чи окремих тем з використанням інноваційних технологій, комп'ютерної техніки та найсвіжшої інформації, взятої з мережі Internet, – один із способів оптимізації та урізноманітнення навчально-виховального процесу. Чому сьогодні застосування комп'ютера в навчальному процесі вважають інновацією?

НУБІП УКРАЇНИ

Під інноваціями в широкому змісті розуміється використання нововведень у вигляді нових технологій, видів продукції і послуг.

З урахуванням послідовності проведення робіт життєвий цикл інновації розглядається як інноваційний процес. Саме використання персонального комп'ютера в навчальному процесі і є новою технологією в навчанні, нововведенням в учбовому процесі.

НУБІП УКРАЇНИ

Ідея втілення інноваційних технологій в навчання передбачає досягнення мети високоякісної освіти, тобто освіти конкурентноздатної, спроможної забезпечити кожній людині умови для самостійного досягнення тієї чи іншої цілі, творчого самоутвердження у різних соціальних сферах.

НУБІП УКРАЇНИ

Однак інноваційність, як дидактичний засіб чи система, має при цьому втілитися у навчальні предмети.

Ідея втілення інноваційних технологій в навчання стала останнім часом предметом інтенсивних теоретичних та практичних досліджень. Її теперішній етап характеризується як емпірично спрямованість – розробкою та проведенням педагогами інноваційних занять різних профілей, так і теоретичною – створенням та вдосконаленням інноваційних та інтегрованих курсів, у ряді випадків поєднуючих численні предмети, вивчення яких передбачено навчальними планами. [3]

НУБІП УКРАЇНИ

Інноваційні технології дають можливість, з одного боку, показати студентам “світ у цілому”, подолавши дисциплінарну розрізненість наукового знання, а з іншого – звільнений за рахунок цього навчальний час використовувати для повноцінного здійснення профільної диференціації у навчанні.

НУБІП УКРАЇНИ

Інновації – новостворені (застосовані), чи вдосконалені технології, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного або іншого характеру, які істотно змінюють обсяги, якість соціальної сфери.

НУБІП УКРАЇНИ

Освітні інновації – новостворені чи вдосконалені технології навчання, виховання, управління, що істотно змінюють структуру і якість освітнього

процесу. Педагогічні інновації є новаторським педагогічним досвідом, який формується автором або групою авторів і є об'єктом права інтелектуальної власності.

У широкому розумінні освітні інновації – це вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, які суттєво поліпшують результати освітньої діяльності.[33]

Педагогічні інновації – це процес становлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, котрий оптимізує досягнення її мети; результат процесу впровадження нового в педагогічну теорію і практику, що оптимізує досягнення освітньої мети. Інноваційна педагогічна діяльність полягає у розробці, поширенні чи застосуванні освітніх інновацій. Інноваційна освітня діяльність проводиться на рівні навчального закладу, регіональному та всеукраїнському.

Усе це дозволяє нам розглядати інноваційну педагогічну діяльність як складне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів і спрямовані на створення і внесення педагогом змін до власної системи роботи. Вона має 10 комплексний, багатоплановий характер, втілює в собі єдність наукових, технологічних, організаційних заходів. Інноваційна діяльність є системним видом діяльності, спрямованим на реалізацію нововведень на основі використання і впровадження нових наукових знань, ідей та підходів.

Психологи і педагоги усвідомлюють гостру потребу у створенні та реалізації особистісного підходу до студента як одного з принципів організації навчально-виробничої роботи. Декорінна зміна освітньої мети переорієнтовує процес навчання на особистість.

Особистісно-зорієнтоване навчання передбачає його організацію на засадах глибокої поваги до особистості майбутнього кваліфікованого

робітника, врахування особливостей індивідуального розвитку, ставлення до нього як до свідомого відповідального суб'єкта навчально-виховної взаємодії.

Навчання як процес цілеспрямованої передачі і засвоєння певного досвіду можна здійснювати по-різному, обираючи відповідну форму

навчання. Категорія «форма навчання» належить до основних у дидактиці. М. Скаткін, І. Лернер, В. Дяченко визначають загальні форми навчання (фронтальна, групова, індивідуальна), та конкретні (урок, семінар, екскурсія,

тощо). І. Бурлака, В. Вихрущ пропонують поряд із загальнородовим поняттям «форма організації навчання» видіві – «форма навчальної діяльності». Ю.

Мальований трактує «форми навчальної діяльності учнів на занятті» як одну із складових змісту категорії «форми навчання». [36]

Розрізняють такі форми навчальної діяльності учнів: фронтальна, парна, індивідуальна та групова. Вони пронизують увесь навчальний процес. Ці

форми відрізняються одна від одної кількістю зайнятих учнів і способами організації роботи. Питання про групові форми навчальної діяльності в психолого-педагогічній літературі посідає важливе місце, тому що вони відкривають для дітей можливості співпраці, стосунків, пізнання довкілля.

Групова форма навчальної діяльності виникла як альтернатива традиційним формам навчання. В її основу покладено ідеї Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталотці, Дж. Дьюї про вільний розвиток дитини.

Різновидом групового навчання у межах класно-урочної системи стала белланкастерська система (походить від прізвищ пастора-педагога А. Белла і

вчителя Дж. Ланкастера). Розвиваючи ідеї Я. Коменського, автори цієї системи запропонували систему взаємного навчання. Заняття проводилися у залах для 300 і більше учнів, поділених на групи по 10-15 осіб, закріплених за

моніторами (старшими учнями), які щодня одержували завдання від учителя і працювали з молодшими. Учні у таких навчальних закладах швидше, ніж у

звичайних, оволодівали уміннями і навичками, однак їхніх знань було недостатньо для подальшого навчання. На початку ХХ століття виникла

система індивідуалізованого навчання, так званий Дальтон-план, назва походить від американського міста Дальтон (штат Массачусетс). [38]

Автор цієї методики педагог Елен Паркхерст запропонувала її як альтернативу урокам зубрячки та опитування. Учні мали можливість обирати зміст заняття, варіювати предмети. Увесь матеріал ділився на частини – завдання. Кожна з них конкретизувалася на окремій картці у формі короткого письмового завдання з постановкою запитань і визначення джерел, де учні її можуть знайти відповіді на поставлені питання. Кожен учень складав з учителем контракт про самостійне опрацювання матеріалу у визначений час.

Виконувалося завдання в доступному для кожного темпі самостійно або у групі (по 3-5 учнів). Облік навчальної роботи вівся на картках: лабораторній картці вчителя, індивідуальній обліковій картці учня і обліковій картці групи.

Учні працювали в окремих предметних кабінетах-лабораторіях. Звідси походить і назва – лабораторний план. Однак Дальтон-план породжував серед учнів нездорове суперництво, утверджував індивідуалізм, нерационально використовувався час.

Групова форма роботи компенсує всі недоліки фронтальної та індивідуальної роботи. На жаль, у психолого-педагогічній літературі немає єдиного визначення групової навчальної діяльності. На нашу думку, групова навчальна діяльність є формою організації навчання в малих групах студентів, 12 об'єднаних загальною навчальною метою за опосередкованого керівництва викладачем і в співпраці з студентами. Викладач у груповій навчальній діяльності керує роботою кожного студента опосередковано через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність студентів. [37]

Стосунки між викладачем та студентом набувають ознак співпраці, тому що педагог безпосередньо втручається у роботу груп тільки в тому разі, якщо в студентів виникає запитання і вони самі звертаються по допомогу до викладача. Це їхня спільна діяльність. Групова навчальна діяльність не ізолює студентів один від одного, а навпаки, дає змогу реалізувати природне

прагнення до спілкування, взаємодопомоги й співпраці. Відомо, що студентам буває психологічно складно звертатися за поясненням до вчителя і набагато простіше до ровесників.

Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що групова навчальна діяльність активізує студентів, підвищує результативність навчання, сприяє вихованню гуманних стосунків між ними, самостійності, умінню доводити та відстоювати свою точку зору; розвиває у студентів навички культури ведення діалогу.

Інформатизація освіти (ІО) – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує.

Матеріальною основою інформаційних технологій, за допомогою яких здійснюється збирання, збереження, передача та обробка інформації є програмно-технічні засоби, що використовують відповідні програмні продукти.[37]

Програмний продукт – набір комп'ютерних програм, які використовуються для розв'язання певного класу задач. ІКТ характеризуються такими категоріями: – предметом (об'єктом), – метою процесу; – засобами здійснення; – процесами обробки даних; – критеріями оптимізації процесу (своєчасність доставки інформації користувачу, її надійність, достовірність, повнота). Необхідно зазначити, що програмні засоби, що використовуються в ІТ мають широкі функціональні можливості, розвинутий користувацький інтерфейс, а також можуть використовуватися самостійно у вигляді ІТ. 34 ІТ можуть розв'язувати проблеми навчання професійному спілкуванню, інтенсифікувати навчальний процес за рахунок підвищення темпу,

індивідуалізації навчання, моделювання ситуацій, збільшення активного часу кожного, хто навчається, підвищення насиченості.

Виокремимо деякі переваги використання ІКТ у навчальному процесі: – організація пізнавальної діяльності шляхом моделювання;

– імітація типових професійних ситуацій за допомогою мультимедіа; – застосування одержаних знань у наукових дослідженнях;

– ефективне тренування знань, умінь і навичок;

– автоматизований контроль результатів навчання;

– здійснення зворотнього зв'язку;

– розвиток творчого мислення;

– можливості об'єднання в навчальних програмах візуальної та звукової

Нині в Україні здійснюється широкомасштабне впровадження ІТ в управлінську діяльність, навчально-виховний процес освітніх закладів.

Впровадження ІТ у навчальний процес, у першу чергу, передбачає їх використання у вивченні дисциплін. Як свідчать наші дослідження, за допомогою ІТ значно покращується управління навчальним процесом,

підвищується його педагогічна ефективність. З цією метою необхідно

враховувати дидактичні властивості та функції вивчення самих засобів ІТ, а

також напрями дидактичної організації такого навчання. [35]

Використання ІТ в освіті потребує фундаментальної комп'ютерної підготовки, що несе в собі значний мотиваційний компонент. Комп'ютер надає

викладачу можливість здійснення індивідуалізації та диференціації навчання.

Сам же комп'ютер виступає в ролі доброзичливого інструктора-машини. Крім

того, комп'ютер гарантує конфіденційність, користувач має можливість

бачити свої помилки, здійснювати відповідне їх коригування, бачити свої

результати.

При цьому самооцінка студента не знижується, а на заняттях

створюється психологічно комфортна атмосфера. Використання

комп'ютерних ІТ забезпечує інтерактивність навчання, яке здійснюється за

рахунок прямого та зворотного зв'язку з тими, хто навчається, під час виконання вираз, лабораторних і практичних робіт.

Ураховуючи те, що студенти самі визначають темп роботи, відкривається можливість здійснення індивідуального навчання для кожного бажаючого.

За останні кілька років персональні комп'ютери перестали бути екзотикою і ввійшли в наше повсякденне життя. У нашій країні, як і в усім світі, йде витиснення “ручної” розумової праці комп'ютерною.

Нові інноваційні та інформаційні технології наприкінці ХХ століття стали не тільки головною рушійною силою прогресу, засобом спілкування між державами, компаніями, університетами, новою формою торгівлі, але й потужним засобом навчання.

За даними соціологічного дослідження для 68% молодого покоління комп'ютер є робочим інструментом, 12% використовують ПК для розваг, для 18% – це можливість спілкуватися з друзями, а для 2% – можливість відключитися від дійсності. Інноваційна діяльність педагога може включати:

розробку нових методик, прийомів, засобів, методів навчання і виховання, впровадження авторських програм, курсів, апробацію нових підручників тощо. [8]

Вирішальним фактором якісного успішного використання ІТ у навчальному процесі є готовність і здатність викладачів упроваджувати ІТ в навчальний процес, засвоювати засоби ІТ і відповідні методики їхнього використання в навчальному процесі.

Найбільшого поширення у навчальному процесі набули мультимедійні технології (мультимедіа від англ. multi – багато, media – середовище), які є одним з найбільш перспективних і популярних педагогічних інформаційних технологій. Вони дозволяють створювати цілі колекції зображень, текстів і даних, що супроводжуються звуком, відео, анімаціями, іншими візуальними

ефектами (Simulation); включають в себе інтерактивний інтерфейс та інші 35 механізми управління. [35]

Ураховуючи те, що нині розробляються та широко використовуються мультимедійні програмно-педагогічні продукти на різних етапах занять, відкривається можливість їх використання у проведенні аудиторних занять, факультативних, додаткових занять, для самостійної та позаурочної роботи.

На підставі вищезазначеного та відповідних досліджень можна виділити наступні позитивні чинники ІТ, що підвищують ефективність навчання студентів:

1. Індивідуалізація та диференціація навчання.
2. Підвищення активності.
3. Допомагають інтенсифікувати навчальний процес.
4. Підвищення мотивації навчання.
5. Створює умови для самостійної роботи.
6. Сприяє формуванню самооцінки у студентів.
7. Створює комфортне середовище навчання.

Мені імпонують погляди М. Пирогова, який виділив два види виховання загальнолюдське й спеціальне. Спеціальне повинне виступати після загальнолюдського, тому М. Пирогов різко виступає проти ранньої професійної виучки: «Дайте розвинути внутрішній людині! Дайте їй час, і у вас будуть і моряки, і солдати, і юристи». Він завжди підкреслював, що першорядне завдання виховання – навчити бути людиною.

Бути людиною – це значить навчитися з раннього дитинства підкоряти матеріальну сторону життя моральній і духовній. Сьогодення вимагає від інженера-педагога, окрім досконалого володіння своїм предметом викладання, глибокі знання і вміння про досягнення наук про людину та закономірностями її розвитку, володіння інноваційними виховними технологіями, мистецтвом комунікації. [20]

За виховання студента – майбутнього фахівця як професіонала – відповідають такі напрями виховання: професійне, правове виховання, виховання культури навчальної та науководослідної діяльності, інформаційної культури.

Професійне виховання полягає у формуванні в студентів поваги до обраної спеціальності, вироблення необхідних для неї рис, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Формується та розвивається комунікативна, інформаційна культура, загальнолюдські й педагогічні якості студентів, виробляються в них уміння й навички прийняття правильних організаційно-педагогічних рішень в умовах, близьких до реальних. Професійне виховання спрямоване на осмислення студентами цінностей трудового життя, нерозривно пов'язане з професійним та правовим вихованням, містить становлення висококваліфікованого фахівця, готового до самовідданої праці для добробуту суспільства; трудового колективу; практичності та ініціативи; поваги до власної й людської праці, її результатів.

Професійне виховання тісно пов'язане з фізичним, яке містить розвиток досконалого фізичного стану, адаптованості до зовнішнього середовища, пристосування до умов праці та здорового відпочинку, збереження репродуктивного й фізичного здоров'я.[17]

Окрема роль відводиться кураторам, керівникам гуртків, секцій, студентському самоврядуванню. Умовою успішного управління виховною системою є узгодженість структури кожного культурно-просвітницького заходу, вміле поєднання всіх напрямків виховної роботи з роботою ради з виховної роботи, бібліотек, гуртків, факультативів, спортивних секцій.

Виховна програма вищого навчального закладу розрахована на чотири-п'ять років та складається з декількох частин: основна, що визначає стратегічні завдання у вихованні; допоміжні, або змінні, що відображають вимоги

суспільства до виховної діяльності у ВНЗ, вимоги до діяльності кураторів, рекомендації, перелік заходів тощо.

Також треба наголосити, що контроль є невід'ємною, органічною частиною управлінського циклу, бо передбачає отримання інформації про результативність проведеної роботи. За зразком календарного або календарно-тематичного плану виховних заходів на факультетах, в бібліотеці, секціях укладаються плани виховної роботи всього закладу, всіх підрозділів, що забезпечують той чи інший напрямок виховання здобувачів вищої освіти.

Планування є створенням системи цілей виховання, а управління виховною системою полягає у взаємодії всіх суб'єктів виховного процесу для досягнення запланованих цілей. [22]

1.2 Стандарт вищої освіти та її рівні

Стандарт вищої освіти – сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення й оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

Підготовка фахівців з вищою освітою має здійснюватися на основі професійних стандартів. Протягом останніх років до національного законодавства (зокрема, Кодексу законів про працю в Україні (далі— КЗпП), Закону України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року №108/95-ВР (далі— Закон №108), Закону України «Про професійно-технічну освіту» від 10 лютого 1998 року №103/98-ВР (далі— Закон №103) було внесено низку змін, завдяки яким у правовому полі закріпився термін «професійний стандарт». [8]

Професійний стандарт — затверджені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їх компетентності, що визначаються

роботодавцями і слугують основою для формування професійних кваліфікацій (ст. 331 Закону №103).

Слід зауважити, що в таких розвинених країнах, як США, Великобританія, Японія та ін., трудові дії працівників, разом із відповідними вимогами до знань, умінь, навичок, уже давно проаналізовані, структуровані й викладені в компактній стандартній формі та успішно застосовуються як роботодавцями, так і закладами освіти, організаціями з переорієнтації громадян тощо.

Загальні вимоги до розроблення професійних стандартів в Україні визначено Методикою розроблення професійних стандартів, затвердженою наказом Міністерства соціальної політики України від 22 січня 2018 року № 74.

Порядок розроблення та затвердження професійних стандартів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 373.[2]

Також слід зауважити, що розроблення професійного стандарту запроваджується залежно від потреби роботодавців у кваліфікованій робочій силі, її розподілу за робочими місцями (посадами), форм зайнятості та умов праці для окремої професії, за якою присвоюється повна кваліфікація, або для групи споріднених професій (професійних назв робіт, посад) у певній сфері професійної діяльності, або для окремих (однієї чи кількох) трудових функцій, за якими присвоюються часткові кваліфікації.

Професійні стандарти складають з метою:

- визначення вимог до кваліфікаційних і спеціальних знань працівників, їхніх завдань, обов'язків та спеціалізації;
- створення умов для професійного розвитку працівників та підвищення якості їхньої праці;
- нормування праці;

• визначення посадових (робочих) завдань та обов'язків працівників, планування їхнього професійного зростання, розроблення посадових (робочих) інструкцій (за потреби);

• організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, у т.ч. через неформальне навчання та підтвердження результатів неформального навчання;

• впливу на формування вимог до продуктивності праці та виробництва продукції (надання послуг);

• добору та укомплектування штату працівниками;

• обґрунтування рішень, що ухвалюються за результатами атестації, сертифікації працівників;

• тарифікації, категорювання посад і професій (за потреби);

• розроблення стандартів підприємства, установи, організації;

• формування систем мотивації та стимулювання персоналу;

• групування професійних кваліфікацій, які застосовуються на підприємстві, в установі, організації, за рівнями Національної рамки класифікації (далі — НРК) чи відповідної галузевої рамки кваліфікацій;

• установлення єдиних вимог до змісту та якості професійної діяльності, узгодження назв професій (професійних назв робіт, посад), упорядкування видів трудової діяльності [9]

Структура професійного стандарту

Загальні відомості професійного стандарту

1.1. Основна мета професійної діяльності.

1.2. Назва виду економічної діяльності.

1.3. Назва виду професійної діяльності.

1.4. Назва професії (професійна назва роботи).

1.5. Узагальнена назва професії (за потреби).

1.6. Професійна кваліфікація.

1.7. Вимоги до державної сертифікації (за потреби).

1.8. Назви типових посад (за потреби).

1.9. Місце професії (посади, професійної назви роботи) в організаційно-виробничій структурі підприємства (установи, організації).

1.10. Умови праці (за потреби).

1.11. Засоби захисту (за потреби).

1.12. Умови допуску до роботи за професією (за потреби).

1.13. Документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікації, їх віднесення до рівня НРК.

2. Навчання та професійний розвиток (за потреби)

2.1. Первинна професійна підготовка (назва кваліфікації).

2.2. Перепідготовка (назва кваліфікації).

2.3. Підвищення кваліфікації з присвоєнням нового рівня освіти (назва кваліфікації).

2.4. Підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти (назва кваліфікації).

2.5. Спеціальне, спеціалізоване навчання (назва кваліфікації).

3. Нормативно-правова база, що регулює відповідну професійну діяльність.

4. Загальні компетентності.

5. Перелік трудових функцій.

6. Опис трудових функцій.

7. Дані щодо розроблення та затвердження професійного стандарту

7.1. Розробник професійного стандарту.

7.2. Суб'єкт перевірки професійного стандарту.

7.3. Дата затвердження професійного стандарту.

7.4. Дата внесення професійного стандарту до Реєстру професійних стандартів.

7.5. Рекомендована дата наступного перегляду професійного стандарту. [11]

Стандарт освітньої діяльності – сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником навчального закладу.

Стандарт вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі, і

галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. [19]

Вищі навчальні заклади визначають спеціалізації за спеціальностями, за якими здійснюється підготовка фахівців за освітньо-професійними рівнями.

Назви спеціалізацій за спеціальностями відображають відмінності у засобах, умовах і продуктах діяльності в межах спеціальності. Варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників вишів, освітньо-

професійних програм підготовки та засобів діагностики якості вищої освіти

забезпечують підготовку фахівців за спеціалізаціями за спеціальностями з

урахуванням особливостей суспільного поділу праці в Україні та мобільності системи освіти щодо задоволення вимог ринку праці.

Зміст варіативних частин освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників, освітньо-професійних програм підготовки, засобів діагностики

якості вищої освіти, навчальних планів, програм навчальних дисциплін визначається вищими навчальними закладами у межах структури та форми, встановлених спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки. [27]

Навчальні плани вишів визначають графік навчального процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін студентами, форми навчальних занять і терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю.

Програми навчальних дисциплін визначають їх інформаційний обсяг, рівень сформованості знань і вмінь, перелік рекомендованих підручників,

інших методичних та дидактичних матеріалів, критерії та показники успішності навчання і засоби діагностики успішності навчання. Навчальні

плани та програми навчальних дисциплін розробляються вищим навчальним

закладом відповідно до освітньо-професійних програм підготовки і затверджуються його керівником.

Підвищення якості освіти вимагає здійснення моніторингу якості освіти, порівняння вищих навчальних закладів між собою. Для цього запроваджується система визначення рейтингу вишів. Національна система рейтингового оцінювання запроваджується з метою стимулювання підвищення якості вищої освіти, її конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг і ринку праці та участі вищих навчальних закладів України у міжнародних рейтингах університетів [23].

Система забезпечення вишами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Прийняття громадян до вищих закладів освіти проводиться на конкурсній основі відповідно до здібностей незалежно від форми власності закладу освіти та джерел оплати за навчання. Особливо обдарованим студентам забезпечують навчання та стажування за індивідуальними планами, устанавлюють спеціальні державні стипендії, створюють умови для навчання за кордоном.

Для управління вищою освітою створено систему органів управління й органи громадського самоврядування, які діють у межах своїх повноважень.

Органами державного управління вищою освітою є Кабінет Міністрів України, який через систему органів виконавчої влади реалізує державну політику в галузі вищої освіти; галузеві державні органи, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади; органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади; Національна академія наук України та національні галузеві академії наук; засновники вищих навчальних закладів; органи

громадського самоврядування у сфері вищої освіти і науки; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [25]

Удосконалення управління вищою освітою передбачає передавання до управління Міністерства освіти і науки України більшої частини вищих навчальних закладів, що перебувають в управлінні інших центральних органів виконавчої влади, з урахуванням специфіки підготовки фахівців, стану мережі вищів, збільшення регіональних університетів, створення на їх базі потужних навчальних закладів з розвинутою наукою, сучасними науково-педагогічними школами і навчально-матеріальною базою.

Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти (рис. 1.1).

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікації і передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, передбачених для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності. [30]

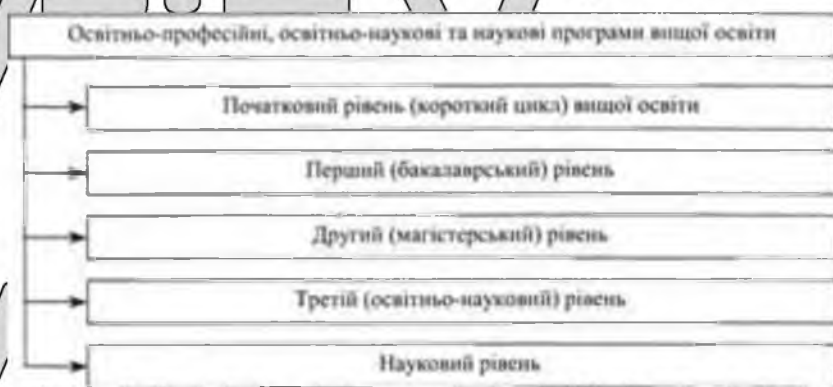

Рис. 1.1. Освітньо-професійні, освітньо-наукові та наукові програми вищої освіти

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікації і передбачає

здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. [31]

Науковий рівень вищої освіти відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворювальних знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

Основними завданнями системи вищої освіти є:

- забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації особи згідно з вимогами державних стандартів відповідних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів;
- відтворення, розвиток і передавання новим поколінням досягнень науки, техніки й культури, підготовка їх до самостійної професійної

діяльності, формування в них світоглядних принципів на засадах гуманізму та патріотизму;

- виховання в майбутніх фахівців соціальної зрілості й громадянської активності, почуття відповідальності за долю народу та держави. [24]

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" діють вищі навчальні заклади таких типів (див. рис. 1.2).

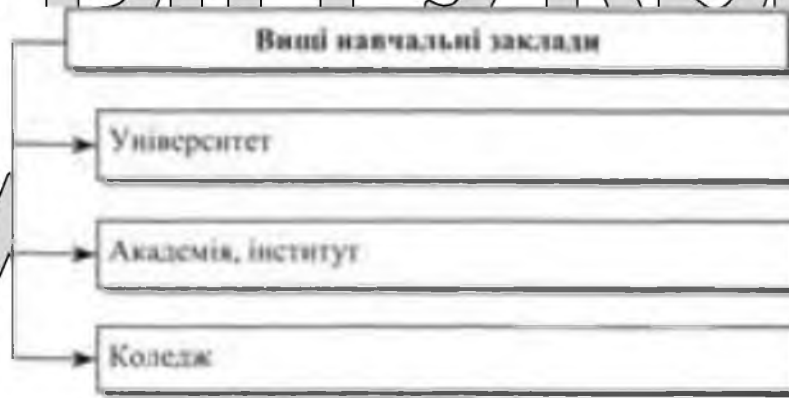

Рис. 1.2. Класифікація вищих навчальних закладів залежно від акредитації

1.3 Класифікація вищих навчальних закладів

Різновиди вищих навчальних закладів за формою власності

Усі вищі навчальні заклади України в першу чергу поділяються за формою власності.

Вищий навчальний заклад державної форми власності – це вищий навчальний заклад, що заснований державою і фінансується з державного бюджету і підпорядковується відповідному центральному органу виконавчої влади.

Вищий навчальний заклад комунальної форми власності – вищий навчальний заклад, заснований місцевими органами влади, що фінансується з місцевого бюджету і підпорядкований місцевим органам влади.

Вищий навчальний заклад приватної форми власності – вищий навчальний заклад, заснований на приватній власності і підпорядкований власнику чи власникам.

Різновиди вищих навчальних закладів за типами

Крім того, усі вищі навчальні заклади поділяються за типами.

Станом на жовтень 2011 р. серед вищих навчальних закладів України I-

IV рівнів акредитації було:

- 197 університетів,
- 62 академій,
- 109 інститутів,
- 234 коледжі,
- 130 технікуми,
- 121 училище,
- 1 консерваторія.

Університет – багатогалузевий (класичний, технічний) або галузевий

(профільний, технологічний, педагогічний, фізичного виховання і спорту,

гуманітарний, богословський/теологічний, медичний, економічний,

юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо)

вищий навчальний заклад, який провадить інноваційну освітню діяльність за

різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії), проводить

фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим

і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і

науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та

здійснює культурно-просвітницьку діяльність.

Академія – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, який

проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та

кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва,

здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним

науково-методичним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень

кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Коледж – галузевий заклад вищої освіти або структурний підрозділ

університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність,

пов'язану зі здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження. Коледж також має право здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Інститут – вищий навчальний заклад III або IV рівнів акредитації або структурний підрозділ університету, академії, який проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить наукову, науково-методичну та науково-виробничу діяльність і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Консерваторія (музична академія) – вищий навчальний заклад III або IV рівнів акредитації, який проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у галузі культури і мистецтва – музичних виконавців, композиторів, музикознавців, викладачів музичних дисциплін, проводить наукові дослідження, є провідним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Технікум (училище) – вищий навчальний заклад I рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу III або IV рівнів акредитації, який проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації за кількома спорідненими спеціальностями і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.[26]

Взаємозв'язок рівнів акредитації із освітньо-кваліфікаційними рівнями наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Взаємозв'язок рівня акредитації з освітньо-кваліфікаційним рівнем

Акредитовані вищі в установленому порядку можуть створювати різні типи навчальних і навчально-науково-виробничих комплексів, об'єднань, центрів, інститутів, філій, коледжів, ліцеїв і гімназій. Навчальний і навчально-науково-виробничий комплекс є добровільним об'єднанням державних, акредитованих недержавних закладів освіти, заснованих на різних формах власності.

Університету, академії, інституту незалежно від форм власності, що досяг найвищих показників у своїй діяльності щодо використання інтелектуального потенціалу, відповідає міжнародним вимогам стосовно рівня вищої освіти та є провідним серед галузевої групи навчальних закладів, може бути надано статус національного.

Національному вищому навчальному закладу, що забезпечує проривний розвиток держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяє її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, має визнані наукові здобутки, може надаватися статус дослідницького університету.[29]

У США тисячу університетів розділено на чотири категорії. Перша – дослідницькі університети, яких лише 7–8 % від загальної кількості. Це університети найвищого рівня, як правило, федерального значення, мають федеральні проекти і багатомільйонні бюджети. У них наявні практично всі спеціальності, а кількість студентів коливається від 30 до 100 тис.,

зосереджено понад 60% усіх фундаментальних досліджень країни і водночас проводиться великий комплекс практичних досліджень науко-інноваційних розробок. При них функціонують наукові й технологічні парки, бізнес-інкубатори тощо [23, с. 10].

Заклади вищої освіти незалежно від їх відомчого підпорядкування, організаційно-правових форм господарювання та форм власності розпочинають освітню діяльність лише після отримання ліцензії на надання послуг для здобуття освіти за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями згідно з заявленими напрямками й спеціальностями.

Ліцензування здійснюється через експертне підтвердження спроможності навчального закладу проводити освітню діяльність на рівні державних вимог та обсягів підготовки, що відповідають кадровому, навчально-методичному й матеріально-технічному забезпеченню.

Перелік напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вишак, формує спеціально вповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі освіти відповідно до державних програм і попиту ринку праці та затверджує Кабінет Міністрів України. Перелік і навчальні програми спеціалізацій спеціальностей вищі навчальні заклади розробляють у межах ліцензованих спеціальностей, напрямів підготовки та на підставі галузевих державних нормативних вимог до вищої освіти [13].

Я вважаю оскільки студенти здебільшого не проходять практику на підприємствах або проходять її формально, потрібно розробити законопроект щодо стимулювання участі роботодавців у підготовці фахівців з вищою освітою, матеріальної підтримки вишів у реалізації освітніх проєктів.

Важливим напрямом модернізації системи вищої освіти в Україні є впровадження Болонського процесу. Його започатковано у 1999 р. представниками 29 країн. Болонський процес утілює стратегічний напрям розвитку Європи з метою створення загальноєвропейського простору вищої освіти. Приєднавшись до участі в Болонському процесі 19 травня 2005 р. у

НУБІП України

Норвегії, Україна зобов'язалася внести відповідні зміни до національної системи освіти та приєднатися до роботи над визначенням пріоритетів у процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти. Нині до Болонського процесу приєдналися 47 країн Європи.[12]

НУБІП України

Забезпеченню гнучкості програм навчання студентів за цим процесом сприяє кредитно-модульна система, яка створює кращі умови для мобільності студентів. Студент може, наприклад, провчившись якийсь час в одному виші і набравши певну кількість кредитів, перервати навчання, а потім знову його продовжити. Або навчатись у двох закладах водночас. Якщо буде створено єдиний європейський освітній простір, студенту зможуть, набравши певну кількість балів у Києві, продовжити навчання, наприклад у Відні. Фактично на етапі дипломної освіти реалізується принцип навчання упродовж життя.

НУБІП України

Забезпеченню гнучкості програм навчання студентів за цим процесом сприяє кредитно-модульна система, яка створює кращі умови для мобільності студентів. Студент може, наприклад, провчившись якийсь час в одному виші і набравши певну кількість кредитів, перервати навчання, а потім знову його продовжити. Або навчатись у двох закладах водночас. Якщо буде створено єдиний європейський освітній простір, студенту зможуть, набравши певну кількість балів у Києві, продовжити навчання, наприклад у Відні. Фактично на етапі дипломної освіти реалізується принцип навчання упродовж життя.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Висновок до першого розділу

Отже, можна зробити висновок, що освітня інноваційна діяльність в закладах вищої освіти закладає основи інноваційної діяльності учнів в майбутньому. Саме педагог – новатор формує розвинену особистість, яка використовує набуті знання і вміє самостійно їх поповнювати, конкурентно спроможну в будь – якій сфері суспільного життя, відповідальну, здатну в ідеалі досягти найголовнішої мети життя людини – щастя.

Професійне виховання тісно пов'язане з фізичним, яке містить розвиток досконалого фізичного стану, адаптованості до зовнішнього середовища, пристосування до умов праці та здорового відпочинку, збереження репродуктивного й фізичного здоров'я.

Окрема роль відводиться кураторам, керівникам гуртків, секцій, студентському самоврядуванню. Умовою успішного управління виховною системою є узгодженість структури кожного культурно-просвітницького заходу, вміє поєднання всіх напрямків виховної роботи з роботою ради з виховної роботи, бібліотек, гуртків, факультативів, спортивних секцій.

Виховна програма вищого навчального закладу розрахована на чотири-п'ять років та складається з декількох частин: основна, що визначає стратегічні завдання у вихованні; допоміжні, або змінні, що відображають вимоги суспільства до виховної діяльності у ВНЗ, вимоги до діяльності кураторів, рекомендації, перелік заходів тощо.

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗВО

2.1 Методики аналізу фахового рівня

Наукові дослідження поділяють на фундаментальні та прикладні. Відповідно до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» фундаментальні та прикладні наукові дослідження є видами наукової діяльності – інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їхнього застосування. Основними видами науково-технічної діяльності – наукової діяльності, спрямованої на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем – є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки [7].

Проведення наукових досліджень є важливою складовою забезпечення високої якості підготовки фахівців. Відповідно до Всесвітньої декларації про вищу освіту для XXI століття, «якість у сфері вищої освіти є багатовимірною концепцією, яка повинна охоплювати всі її функції і види діяльності: навчальні і академічні програми; наукові розробки і стипендії; комплектацію кадрами; студентів; будівлі; матеріально-технічну базу; обладнання; роботу на користь суспільства і академічне середовище».

Відповідно до результатів, напрацьованих за результатами проекту «Гармонізація освітніх структур у Європі», а також методичних рекомендацій «Розроблення освітніх програм», при побудові та реалізації освітніх та освітньо-наукових програм у ВНЗ в умовах європейської інтеграції національної вищої освіти застосовується компетентнісний підхід, розроблений на підставі концепції компетентностей як основи для визначення результатів навчання. [3]

Дослідницька складова є обов'язковою складовою освітньої та освітньо-наукової програм та умовою формування інтегральних, загальних та

спеціальних компетентностей, зокрема таких, як здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, зокрема дослідницько-інноваційної діяльності, знання основ наукових досліджень в обраній галузі

знань, уміння розкрити сутність проблемної ситуації, сформулювати предмет, мету і завдання дослідження та володіти методикою системних досліджень щодо обраного фаху. [14]

Елементи наукового пошуку та наукової творчості є невіддільними складовими у викладанні (для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти) кожного предмета – в лекціях, практичних заняттях, семінарах, та при проходженні виробничої практики.

Крім того, забезпечення якості вищої освіти передбачає підготовку фахівців на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу та залучення до освітнього процесу кваліфікованих науково-педагогічних працівників.

Наукові дослідження відіграють провідну роль у формуванні таких висококваліфікованих працівників, і це сприяє підвищенню якості освіти – і навпаки. [16]

Тому створення моделей фахівців повинно відбуватися у двох напрямках:

1) більш стандартизовані моделі, що припускають найбільшу орієнтацію на державні стандарти і лише невеликі доповнення, які виходять від регіональних структур – вузів, роботодавців;

2) найменш стандартизовані моделі, орієнтовані на потреби конкретних замовників фахівців, а також на підготовку фахівців для сфер, де зміни є однією з характеристик (комунікаційні технології, фінансова сфера та ін.).

У більшості випадків, ступінь підготовки майбутніх студентів, рівень їх загальної культури завдяки вибору вузу III чи IV рівня, накладає відбиток на елементи моделі фахівця, яка є орієнтиром у навчанні. Таким чином, вона повинна бути не однаковою, а динамічною у своїх змінах.

Формування моделей фахівців може бути представлено на різних рівнях залежно від цілей і завдань. Можна виділити дві основні групи цілей при розробці моделей фахівців:

отримання інформації та її переробка для впровадження в навчальний процес;

використання фахівців в тій чи іншій сфері, розробка посадових інструкцій, паспортів спеціальностей тощо. Діяльність у багатьох розробках

зводиться до наступних видів: виробничо-технологічна; організаційно - управлінська; конструкторсько - технологічна; навчально - методична; навчально - виховна та ін.[29]

В галузі педагогічної науки визнано, що одним із важливих напрямів пошуку шляхів підвищення якості професійної підготовки фахівця є розробка його моделі. На думку О. Савченко «моделювання – це метод дослідження

об'єктів на їх моделях-аналогах; побудова і вивчення моделей реально існуючих предметів і явищ і тих, що спеціально сконструйовані; у навчальній моделі розуміють як зміст, що треба засвоїти, як засіб засвоєння.

Педагогічне моделювання полягає у дослідженні та відтворенні у дещо простішому вигляді структури багатофакторного явища через "штучно створений зразок, спеціальну знаково – символічну форму"⁸ безпосереднє вивчення якої дає нові знання про об'єкт дослідження". Сутність педагогічного моделювання розкривається як відображення характеристик існуючої педагогічної системи у спеціально створеному об'єкті, "аналізі певного фрагмента соціальної реальності, який і є педагогічною моделлю.

Науково – обґрунтована модель певного процесу покликана відтворювати не лише його статику, а й динаміку, дозволяє прогнозувати його розвиток та майбутній позитивний результат.[21]

Моделювання зумовлює мисленеве розчленування (аналіз) реальної системи – оригіналу – елементів, які так чи інакше пов'язані між собою. Метод моделювання відносять до інтегрованих тому, що він об'єднує емпіричне та

теоретичне і дозволяє глибше проникнути в сутність об'єкта дослідження. Побачити його складові, зв'язки між ними, відслідкувати його цілісність, а також уможлиблює вивчення процесу його реалізації.

В. Маслов під моделюванням розуміє творчий цілеспрямований процес конструктивно – проективної, аналітико – синтетичної діяльності (на основі обробки існуючої інформації) з метою відображення об'єкта в цілому або його характерних компонентів, які визначають функціональну спрямованість об'єкта, забезпечують стабільність його існування та розвитку¹⁴.

Моделювання як метод наукового пізнання виконує низку функцій: - функцію екстраполяції та інтерполяції (модель надає доповнюючу інформацію про досліджуваний об'єкт – цю функцію виконують демонстративні, ілюстративні та навчально-евристичні моделі); - абстрагуюча функція (уявне відокремлення певної властивості або ознаки з метою більш глибокого їх вивчення); - синтезуюча функція (модель може поєднувати у собі властивості багатьох різних предметів, явищ і процесів, відтак поширюватись на об'єкти, поширення на які спочатку не передбачалось); - евристична функція (тимчасове переключення з реального об'єкта на уявний – модель); - дидактична функція (використання моделювання з метою підвищення ефективності учбового процесу). [17]

До основних функцій моделювання відносять: дескриптивну, яка за рахунок абстрагування моделі дозволяє достатньо просто пояснити досліджувані явища та процеси; прогностичну – дає можливість передбачати майбутні явища та стани моделюючих систем та дає відповідь на запитання «що буде»; нормативну, що полягає у отриманні відповіді на запитання «як має бути?», якщо окрім системи, задано критерії оцінки її стану, то за рахунок використання оптимізації можливо не лише описати існуючу систему, але й побудувати її нормативний образ – з точки зору суб'єкта, інтереси та переваги якого відображені у заданих критеріях.

У дослідженні педагогічних процесів створення моделі є найкращим методом, який надає певну інформацію про процеси, що відбуваються у так званих «живих системах». Вона відображає не лише взаємозв'язки її елементів, але й допомагає прогнозувати їх розвиток. З огляду на те, що педагогічні процеси постійно оновлюються та коригуються відповідно потреб користувачів та соціуму, модель дозволяє бачити перспективи та врахувати ризики. Її динаміка полягає у здатності відображати зміни, які характеризують соціокультурну динаміку.[15]

Проблема якості підготовки фахівців завжди знаходиться на першому місці будь-якого вищого навчального закладу. Гострота питання обумовлена, передусім, глобальними проблемами суспільства, умовами життя, вимогами сучасності. Зміна пріоритетів і цінностей освіти в Україні зумовлена переходом від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій, що змінює всі аспекти життя й діяльності суспільства в цілому та окремої людини зокрема.

Однак сучасний процес підготовки майбутніх фахівців у більшості випадків все ще відображає класичний підхід, не орієнтований на можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії.

Основна причина полягає в тому, що науково-педагогічний персонал закладів вищої освіти вчився в традиційних умовах і не готовий (а може, й не вміє) змінювати свій стиль викладання. Сучасний педагог зобов'язаний адаптуватися до вимог сьогодення, повинен усвідомити необхідність теоретичних знань і методології педагогічної інноватики, її значення в розвитку педагогічної освіти. Нині розвиток системи вищої освіти окреслює високі вимоги до професійних та особистісних якостей науково-педагогічного працівника.[45]

Однією з особливостей сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання – традиційної та інноваційної. У педагогічному середовищі ведуться розмови про неготовність значної частини вчителів

включатися в інноваційні процеси. І для цього є певні підстави. Так, прагнення вчителя забезпечити максимальну відповідність навчально-виховного процесу вимогам освітньої системи призводить до того, що учень використовується як засіб діяльності на рівні з іншими, що передбачені новітньою педагогічною технологією. За таких умов розвиток учасників педагогічного процесу відбувається переважно як об'єктивно обмежений предметно-професійними вимогами технології чи методики. [28]

В Україні склалася ситуація, яка вимагає серйозної реорганізації застарілих механізмів управління педагогічними системами та процесами – четвертий аспект. Попередні централізовані моделі управління освітою не можуть бути пристосовані до стрімких соціальних та економічних зрушень в умовах інноваційного розвитку суспільства.

Сучасній освіті потрібен конкурентоспроможний педагог. Сьогодні педагоги розуміють і на різних рівнях про це говориться, що необхідно шукати ефективні форми, методи роботи з учнями, а коли така можливість надається вчителю, то він або не вміє приймати самостійно рішення, або не хоче щось змінювати в своїй роботі.

У науковій літературі сутність процесу педагогічного оцінювання учені пов'язують переважно з систематичним збиранням та інтерпретацією даних, продукуванням на їх основі суджень для організації певних дій щодо поліпшення системи. При цьому найчастіше виокремлюється інформаційна (збір відомостей про студента, студентську групу, спеціальність тощо), інтерпретуюча (встановлення ступеня сформованості знань, умінь, окремих якостей особистості, рівня згуртованості студентського колективу, стану інженерно-технічної освіти та ін.) та корисуюча (внесення певних змін в освітній процес, оптимізація методів, форм, технологій навчання і виховання, надання методичної допомоги суб'єктам педагогічної взаємодії тощо) функції оцінювання результатів навчання студентів. [28]

Педагогічне оцінювання може застосовуватися для різних цілей: для визначення навчальних досягнень студентів, для встановлення ефективності методів і форм організації навчання; для визначення ефективності діяльності закладу освіти; для визначення результативності обґрунтованого способу навчання, дидактичної технології та ін.

У нашому випадку, будемо орієнтуватися на оцінювання «з метою розвитку, покращення та вдосконалення» результатів компетентнісних досягнень студентів – їх професійної підготовки.[44]

З огляду на зазначене, вважаємо, що оцінювання якості професійної підготовки фахівців у коледжах варто розглядати як логічну структуру, що ієрархічно поєднує чотири стадії з відповідними етапами:

Етап 1. Аналіз Державного класифікатора професій ДК 003:2010, кваліфікаційної характеристики фахівця, професіограми, професійного стандарту

На цьому етапі аналізуються положення класифікатора професій, професійного стандарту, кваліфікаційної характеристики тощо щодо функцій, трудових дій, загальних та спеціальних компетентностей випускника, вимоги до його професійних якостей та інше.

Етап 2.

Послугуючись змістом професійного, освітнього стандартів, освітньо-професійної програми підготовки фахівця виписуємо освітні результати, які мають демонструвати здобувачі певної спеціальності на етапі державної атестації. Для прикладу, у таблиці 1 наведено загальні програмні результати навчання, які мають демонструвати випускники на завершення опанування освітньо - професійною програмою підготовки.

Таблиця 1

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

№ за / п	Результати навчання
1	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово.
2	Ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності.
3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
4	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
5	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

Етап 3. Визначення переліку знань, умінь, які мають бути об'єктами оцінювання на певному етапі діагностики якості підготовки фахівців у коледжі. На цьому етапі конкретизуються еталонні результати навчання залежно від цілей оцінювання якості підготовки фахівців.[43]

Наприклад, після опанування дисципліною «Основи веб дизайну» майбутній спеціаліст повинен оцінювати показники ефективності функціонування веб сторінок та CRM систем і розробляти заходи з оптимізації їх роботи.

Нагадаємо: результати навчання є своєрідним індикатором поступово набутих студентом компетентностей і формуються педагогічними працівниками на рівні освітньої програми та на рівні окремої дисципліни/модуля. У згаданій освітньо-професійній програмі результати, які має демонструвати студент на завершення опанування дисципліни «Основи веб дизайну».

Етап 4.

Поняттєво-змістовий аналіз компонентів професійного уміння та виділення домінантних навчальних елементів. Природно, оцінити сформованість у студента всіх навчальних елементів того чи іншого компонента професійної дії вкрай важко. Для визначення основних, домінантних навчальних елементів насамперед маємо проаналізувати ці елементи з таких позицій: з якою ймовірністю можемо стверджувати, що демонструючи знання певного елемента, студент знає інші, децю простіші складники. Найкраще, якщо такі висновки зробить експертна група.

Систематичний контроль знань великої кількості студентів викликає необхідність автоматизації контролю, застосування комп'ютерної техніки і відповідного програмного забезпечення. Використання комп'ютерів для контролю знань є економічно вигідним і забезпечує підвищення ефективності навчального процесу. Як зазначає І. Булах, комп'ютерне тестування успішності дає можливість реалізувати основні дидактичні принципи контролю навчання: – принцип індивідуального характеру перевірки й оцінки знань; – принцип системності перевірки й оцінки знань; принцип тематичності; – принцип диференційованої оцінки успішності навчання; – принцип однаковості вимог викладачів до студентів.

Комп'ютерне тестування належить до адаптивної моделі педагогічного тестування. Ця модель спирається на класичну модель з урахуванням складності завдань. При застосуванні комп'ютерного тестування тестові завдання з певними характеристиками послідовно зображуються на екрані комп'ютера, а рівень підготовки студента, який тестується, із зростаючою точністю оцінюється відразу ж після комп'ютерної відповіді.[42]

Тестування – це спосіб визначення рівня знань і вмінь студентів за допомогою спеціальних тестових завдань, як правило, у вигляді запитань або задач. Метою комп'ютерного тестування знань студентів є оцінка відповідності якості підготовки фахівців вимогам Державних освітніх стандартів, створення внутрішньої системи якості освіти на основі

незалежного контролю. Окреслимо такі види комп'ютерного тестування студентів:

- вхідне тестування навчальної дисципліни;
- поточне тестування навчальної дисципліни;
- контрольне модульне тестування навчальної дисципліни;
- контрольне підсумкове тестування навчальної дисципліни;
- контрольне тестування з державної атестації.

Кожен з означених видів тестування має норму тесту, який надається кожному студенту програмними та технічними засобами комп'ютерної техніки. Кожен тест складається з певного переліку тестових завдань. Кількісний склад тестових завдань у тесті та їх зміст визначаються робочою

програмою навчальної дисципліни, програмою державної атестації. Робочою програмою навчальної дисципліни та програмою державної атестації встановлюються критерії, відповідно до яких здійснюється оцінювання результатів тестування. [41]

Вхідне та поточне комп'ютерні тестування можуть відбуватися в межах планових навчальних занять (навчальних занять за розкладом), проводяться і контролюються викладачами, які проводять навчальні заняття. Контрольні комп'ютерні тестування відбуваються поза межами планових навчальних занять за встановленим розкладом контрольного тестування. Комп'ютерне тестування здійснюють у формі самостійного діалогу студента з комп'ютером у присутності відповідальної за організацію тестування особи або без неї, з можливістю збереження результатів тестування. [39]

Результати комп'ютерного тестування використовуються для контролю і корегування навчального процесу та розробки заходів щодо підвищення його якості. Результати контрольних комп'ютерних тестувань оформлюють у вигляді протоколів тестування і використовують при виставленні залікових або екзаменаційних оцінок з відповідних дисциплін. Електронна система

тестування дозволяє використовувати у тестах завдання відкритої (студенти друкують відповідь на тестове завдання) або закритої форм (студенти обирають варіант відповіді на тестове завдання) таких типів:

- правильно – неправильно (закрита форма);
- вибір з множини (закрита форма);
- вибір відповідності (закрита форма);
- встановлення послідовності (закрита форма);
- коротка текстова відповідь (відкрита форма);
- коротка числова відповідь (відкрита форма);
- розрахунок за формулою (відкрита форма);
- есе (відкрита форма).

Тестові завдання повинні відповідати певним вимогам:

а) текст тестового завдання – це коротке

судження або систему суджень;

б) тестове завдання повинно мати такі риси:

– однозначність – студент не повинен замислюватися, у якому сенсі трактується означене

судження;

– ясність – студент повинен розуміти, що від нього хочуть;

– стислість – судження не повинне займати

багато місця на екрані комп'ютера, розмір

оптимального судження до 10 слів;

Практичне значення впровадження комп'ютерного тестування є перспективним напрямом сучасного освітнього процесу. Волночас зазначимо,

що комп'ютерне тестування не може (і не повинно) перебирати на себе всі

контролюючі функції щодо навчальних досягнень учнів, натомість повинно

стати однією зі складових діагностики знань. Запорукою широкого

впровадження такого виду контролю має бути наукове обґрунтування, потужна психолого-педагогічна і матеріально-технічна база. [15]

При впровадженні комп'ютерного тестування слід враховувати не лише переваги, але й ризики, які його супроводжують. Серед останніх слід відзначити такі: відсутність безпосереднього контакту з учнем під час тестування підвищує ймовірність впливу випадкових факторів на результат оцінювання; комп'ютерне тестування з низки навчальних предметів (мова, література) не дасть картину глибинного розуміння предмету.

Узагальнення досвіду проведення комп'ютерного тестування дозволяє зробити висновки, що його впровадження сприяє: – систематичному відстеженню якості та динаміки навчальних досягнень студентів; – отриманню статистично достовірної картини індивідуального прогресу кожного студента; – створенню регіонального комп'ютерного банку даних навчальних досягнень студентів із предметів за тривалий час навчання; – інтенсифікації навчального процесу завдяки збільшенню обсягу навчального матеріалу на уроці; – підвищенню зацікавленості студентів навчально-виховним процесом, можливості творчого і практичного застосування знань, умінь і навичок; – можливості виконувати завдання не лише під контролем викладача, а й здійснювати самоконтроль навчальної діяльності.

Вибір конкретного методу тестування та типу тестових завдань залежить від цільової мети тестового контролю і попередньо обраних показників оцінки рівня знань. Класифікація тестових завдань залежно від їх характерних ознак представлено на рис. 1. [32]

Рис. 1. Класифікація тестових завдань

2.2 Аналіз дослідження

Важливим аспектом оптимізації професійної підготовки в даний час є посилення практичної спрямованості навчання, необхідність випуску, насамперед, широко профільних фахівців, які володіють у той же час ґрунтовними вузькоспеціальними знаннями і навичками. Однак головним напрямком у підготовці фахівців у вищій школі стає орієнтація не тільки на професійну, але й особистісну складову, що дозволить випускнику ВНЗ, відповідно до змін у сфері трудових відносин, в міру необхідності виявляти ініціативу, гнучкість, самоудосконалюватися та ін.

Безумовно, така підготовка повинна набути застосування, однак, скоріше в перспективі, ніж зараз, і у невеликих обсягах, оскільки в умовах постійних змін на ринку праці актуальною стає обсягах, оскільки в умовах постійних змін на ринку праці актуальною стає “широта” підготовки, а не її “вузькість”. Важливою її складовою буде самоосвіта студентів, яка дозволить розширити чи поглибити набуті знання.

Експериментальний майданчик та емпіричне дослідження. Емпіричне дослідження відбувалося в КППК ім. А. Макаренка, м. Києва.

Студентів групи IV року навчання.

Кількість студентів складає 26 осіб, 16 з яких – хлопці та 10 – дівчата.

Для реалізації ймовірнісного методу оцінювання знань пропонуються такі кроки:

1. Визначити мету контролю.
2. Скласти перелік завдань, питань, відповіді на які засвідчують про засвоєння всього обсягу знань, умінь, навичок.
3. Визначити емпіричним шляхом частоту правильних відповідей на кожне запитання чи групу питань.
4. Здійснювати контроль системи знань за питаннями з найбільшою діагностичною вагомістю.

Вважаємо за потрібне навести дані дидактичного експерименту, що ілюструє застосування методу контролю знань (табл. 2).

Таблиця 2

Визначення рівня підготовленості з дисципліни «Основи веб дизайну»

№ за п	Питання курсу «Основи веб дизайну» теми «Створення простих веб сторінок»	Кількість студентів які правильно відповіли
1	Атрибут – це	15
2	Тег <body> призначений для	25
3	Таблиця каскадних стилів - це	10
4	Протокол FTP використовують для	7
5	Мова гіпертекстової розгортки - це	18
6	Який тег означає початок HTML-документу?	25
7	Який тег відповідає за створення нумерованого списку?	11

8	Яке значення потрібно вказати в атрибуті <code>type <input type=...></code> , щоб користувач міг обрати тільки один варіант із запропонованих?	12
9	Кнопка форми для відправки файлу на сервер	14
10	Які теги здатні змінити колір шрифту?	8
11	Всі питання теми	9

Зокрема, з усього загалу респондентів правильно відповіли на всі 10 питань 9 осіб. Майже всі студенти правильно відповіли на друге та шосте питання теми.

Натомість це не значить, що за допомогою цих десяти питань можна перевірити засвоєння матеріалу всієї теми: правильні відповіді на третє, четверте, сьоме, десяте питання теми продемонструвала значно менша частка студентів.

Очевидно, що якщо студент відповідає на вказані «важкі» питання, то ним досягається найбільша ймовірність перевірки знань з усієї теми. Маємо на увазі гіпотетичне твердження: якщо студент демонструє правильні відповіді на третє, четверте, сьоме, десяте питання теми, то з високою ймовірністю (більше 90 %) можемо стверджувати, що він засвоїв увесь зміст теми.

Після чого студентам було запропоновано взяти участь у емпіричному експерименті де необхідно розбитися на дві команди, одна з команд буде контрольною, інша експериментальною.

Експериментальна група буде проходити поточний контроль після кожної теми, за допомогою комп'ютерного тестування, що дасть змогу актуалізувати та закріпити пройдену інформацію, контрольна група буде навчатись за стандартним навчальним планом.

Експериментальна група була сформована за допомогою оцінки результатів з таблиці 2 «Визначення рівня підготовленості з дисципліни «Основи веб дизайну», в яку включені 13 студентів з різними рівнями підготовки, високим та низьким.

Контрольна група також була сформована за такими принципами з високим та низькими рівнями знань.

№ за/п	Питання курсу «Основи веб дизайну» теми « Створення простих веб сторінок »	Кількість студентів які правильно відповіли
1	Сайти класифікують за	8
2	JavaScript - це	13
3	На що перетворюються для зручності числові та буквенні адреси	7
4	Який етап роботи над сайтом йде перед публікацією	5
5	Проектування, інформаційний дизайн, графічний дизайн, публікація – це ?	11
6	URL – адреса це ?	13
7	Гіперпосилання – це?	10
8	Виберіть з варіантів означення веб-сторінки	12
9	Вкажіть особливості структури веб-сторінки	9
10	Що означає тест на крос-браузерність?	11
11	Всі питання теми	10

№ за/п	Питання курсу «Основи веб дизайну» теми « Створення простих веб сторінок »	Кількість студентів які правильно відповіли
1	HTML – код веб-сторінки складається з таких типів	8
2	Розрізняють шаблон ... ?	9

3	Шаблони сайтів дозволяють відокремити?	6
4	Що прийнято розміщати в блоці "хедер" ?	9
5	Сучасний веб-дизайн починається з поділу.. ?	10
6	Web-дизайн починається з визначення з... ?	12
7	Що описує розташування елементів на сторінках сайту?	11
8	Вкажіть де в європейських сайтах традиційно розташований основний блок меню ?	7
9	За допомогою чого задаються всі необхідні параметри сторінки: колір і розміри, колір фону ?	6
10	Служба Веб підтримується сукупністю сервісів, які здатні обмінюватися даними за протоколом ... ?	13
11	Всі питання теми	10

№ за п	Питання курсу «Основи веб-дизайну» теми «Створення простих веб-сторінок»	Кількість студентів які правильно відповіли
1	Що таке тег ?	12
2	Який тег задає колір фону документа ?	9
3	Створіть правильну послідовність запису тегів html-документа	8
4	Який тег визначає найважливіший заголовок?	11
5	Значення атрибуту ALIGN може бути: ... ?	13
6	Вкажіть, який тег в html-документі записується першим?	13

7	У який тег заключається основне наповнення веб-сторінки??	10
8	Що означає тег <P> - </P> ?	12
9	У якому форматі або з яким розширенням слід зберегти текстовий файл, щоб він став веб-документом ?	13
10	Що означає тег ?	9
11	Всі питання теми	10

Після завершення емпіричного дослідження було проведено контрольне тестування обох груп.

№ зап	Питання курсу «Основи веб дизайну» теми «Створення простих веб сторінок»	Кількість студентів які правильно відповіли	
		Експериментальна група	Контрольна група
1	Атрибут – це	11	9
2	JavaScript – це	12	11
3	На що перетворюються для зручності числові та буквенні адреси	7	6
4	Який тег відповідає за створення нумерованого списку?	7	5
5	Проектування, інформаційний дизайн, графічний дизайн, публікація – це?	10	8
6	URL – адреса це ?	10	10

7	Протокол FTP використовують для... ?	9	7
8	Які теги здатні змінити колір шрифту?	11	9
9	Що означає тег ?	8	8
10	Що означає тест на крос-браузерність?	6	4
11	Всі питання теми	10	10

На основі даної таблиці можемо зробити висновок, що використання поточного комп'ютерного тестування підвищує рівень засвоєння знань та їх закріплення, що у довгостроковій перспективі може свідчити про підвищення рівня підготовки та кваліфікацій майбутніх фахівців.

Використання даної програми можливе не тільки для спеціалістів інформаційно-комунікаційних технологій а взагалом для будь-якої спеціальності що використовує інформаційні технології під час освітнього процесу.

Проаналізувавши таблицю контрольного підсумкового тестування можна зробити висновок що покращення результатів та якості знань в середньому відбулося на 14.6%.

Результат успішності контрольної групи становить в середньому 57% а експериментальної групи 71.6%.

Отже, комп'ютерне тестування розширює можливості контролю та оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, є альтернативою традиційним методам перевірки, воно може проводитись з урахуванням різних видів (поточне, тематичне, семестрове, річне) та форм (індивідуальне або колективне) контролю, як інструменту оперативного керування. Такий метод оцінювання швидко, об'єктивно й ефективно діагностує результати навчальної діяльності учнів.

НУБІП УКРАЇНИ

Таким чином можна стверджувати, що застосування комп'ютерного тестування як компонента контролю навчальних досягнень, є ефективною і перспективною формою. Формування системи інформатизації освіти сприяє підвищенню якості освітніх процесів, реалізації проекту «Рівний доступ до якісної освіти».

НУБІП УКРАЇНИ

Тестування ставить усіх в однакові умови. До того ж результати тестування можуть бути оцінені не тільки якісно, але і кількісно, що забезпечує диференційованість і зіставлення оцінок. Сама процедура

НУБІП УКРАЇНИ

тестування займає порівняно небагато часу. Водночас з її допомогою можна в короткий термін зібрати відомості, що вимагаються, про значну кількість тестованих.

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Висновок до другого розділу

Наукові дослідження мають виняткове значення для розвитку усіх стратегічних напрямів університету: забезпечення якісної підготовки фахівців, поглиблення міжнародної освітньої та наукової діяльності, удосконалення системи підготовки та атестації наукових та науково-педагогічних кадрів, розвитку інноваційної діяльності. Наукові дослідження у поєднанні з освітою та виробництвом сприяють формуванню економіки, заснованої на знаннях, та є основою забезпечення суспільного розвитку.

Розвиток та ефективна реалізація наукових досліджень у ВНЗ є необхідною умовою підвищення його конкурентоздатності у міжнародному науково-освітньому просторі.

Однак просто знань та вмінь, про які говорилося раніше, недостатньо.

Як вважають психологи, багато залежить від природних передумов, задатків особистості (які можуть розвинутись у ті чи інші здібності), від психологічної готовності особистості, її прагнення (бажання) добре виконувати ці функції. Багато чого виховується, виробляється лише результатом тривалого роботи з себе; головне в самовихованні - терпіння та контроль над своєю поведінкою.

Отже можна сказати що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в процес освіти сприяє тільки покращенню результатів виховання саме фахівців, це наочно зображено та імперично досліджено в моїй науковій роботі.

Висновки

Для успішної підготовки майбутніх фахівців ВЗО не повинні обмежуватися створенням моделі випускника. Доцільним є і розробка моделей випускника певного курсу, що дозволить вносити корективи й у такий спосіб оптимізувати навчання, а також моделі викладача, оскільки удосконалення викладача є необхідною умовою формування особистості сучасного фахівця.

Але не все залежить від викладачів та студентів, окрема роль відводиться кураторам, керівникам гуртків, секцій, студентському самоврядуванню.

Умовою успішного управління виховною системою є узгодженість структури кожного культурно-просвітницького заходу, вміле поєднання всіх напрямків виховної роботи з роботою ради з виховної роботи, бібліотек, гуртків, факультативів, спортивних секцій.

На закінчення слід виділити ключові моменти, які складають основу розробки моделі випускника ВЗ:

- забезпечення якості підготовки (її відповідність тенденціям розвитку ринку праці, необхідність підготовки з нових спеціальностей, оволодіння сучасними технологіями та широким спектром додаткових знань);

- орієнтація на гуманістичну складову (прагнення гуманізувати індивідуалістичні, прагматичні настанови шляхом, як усебічного розвитку стичні, прагматичні настанови шляхом, як усебічного розвитку особистості, так і формування її соціальних якостей);

- взаємозв'язок фундаментальної спрямованості підготовки й орієнтації на професійну діяльність і тісний зв'язок із практикою;

- реалізація випереджальної підготовки (врахування прогнозованих перспектив розвитку країни);

- спрямованість на адаптивність, (гнучкість реагування на попит).

Завдяки зазначеним способам оптимізації навчання у закладі вищої освіти, з'являється можливість такої підготовки фахівців, яка дозволить максимально зблизити цілі суспільства й особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ст 49 ЗУ Про вищу освіту зі змінами 2021 рік №1556-VII від 01.07.2014, редакція від 02.10.2021
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?mreg=1060-12>
3. Белова Л. Интеллектуальный потенциал региона: довід реалізації // Новий колегіум. – 2000. – № 5.- 66с.
4. Субоцки Дж. Альтернативы рыночному университету: новые модели предоставления знаний в рамках программ общественной деятельности // Социология образования. – 2000. – № 7.-28с.
5. Баженова Л. Самовдосконалення вчителя (особистіснозорієнтований тренінг) // Психолог – 2002. – № 4.-113 с.
6. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання нова освітня філософія // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 5. – 76-80 с.
7. Зінченко В. О. Модель фахівця з позиції компетентісного підходу.
8. Сластенин В.А. Педагогика: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / В.В. Исаев, Е.Н. Шиянов, Сластенин В.А. - М.: Академия, 2002. - 576 с.
9. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти - важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства. Педагогіка і психологія, 2008. № 1. С.70-74.
10. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие / Г.К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
11. Роберт И.В. Средства новых информационных технологий в обучении: дидактические проблемы, перспективы использования / И.В Роберт // Информатика и образование. – 1991. – № 4. – С. 5-11
12. Петров А. Е. 80 Интернет в гуманитарном образовании:

учебное пособие для вузов / Петров А. Е., Моисеева М. В., Полат Е. С.; под ред. Полат Е. С. – Владос, 2001. – 272 с

13. Лукьянова М. Психолого-педагогическая компетентность учителя. // Педагогика, 2001. — № 10. – 104 с.

14. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О. В. Онищук. — К.: КІС., 2004. — 112 с.

15. Кісіль М. В. Оцінка якості вищої освіти / Кісіль М. В. // Вища освіта України. – 2005. – № 4 (14). – С. 82-87

16. Котенко Г. М. Управління якістю підготовки фахівців як засіб контролю / Г. М. Котенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – 2009. – Вип. 16, ч. 2. – Кіровоград: КНТУ, 2009. – 353 с

17. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю / Т. І. Туркот. – Херсон, 2010. – 608 с.

18. Шадриков В. Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В. Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. - 2004. - № 4. - С. 28 - 31.

19. Пасічник О.Г., Пасіник О.В., Стеценко І.В. Основи веб-дизайну. — К.:Видавнична група ВНУ, 2009. — 336 с.

20. Кирсанов Д. Веб-дизайн. — СПб.: Символ-Плюс, 2006. — 376 с.

21. Нильсен Я. Веб-дизайн. — СПб.: Символ-Плюс, 2003. — 512 с.

22. Руденко В.Д., Макаруч О.М., Патранжоглу М.О. Базовий курс інформатики. Кн. 2. Інформаційні технології. — К.: Видавнична група ВНУ, 2006. — 368 с.

23. Кабанов А. А. Тестирование студентов: достоинства и недостатки [Текст] / А. А. Кабанов // Педагогика. — 1999. — № 2. — С. 66-68.

24. Гогунський В. Д. Основні напрями розвитку систем комп'ютерного тестування [Текст] / В. Д. Гогунський, О. Є. Яковенко, В. В. Хмельницький // Тр. 6-ой МНПК «Современные информационные и электронные технологии». — Одеса, 2005. — С. 136–142.

25. Гуцало Е. У. Педагогічне тестування в системі контролю і оцінки якості навчання студентів (на базі дисциплін психолого-педагогічного циклу педагогічного університету) [Текст] / Е. У. Гуцало. — Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. — 68 с.

26. Михайлов К. М. Деякі підходи до системи тестування [Текст] / К. М. Михайлов, Д. В. Каленбет. — Вісник ХГТУ. — 2002. — № 1 (14). — С. 503–507.

27. Єрмак Ю.І. Професійне самопізнання майбутнього вчителя в процесі фахової підготовки : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ю.І. Єрмак. — Харків, 2014. — 20 с.

28. Жигір В.І. Професійна педагогіка : навч. посіб. / В.І. Жигір, О.А. Чернега ; за ред. М.В. Вачевського. — К. : ТОВ «Кондор», 2012. — 336 с.

29. Мариновська О. Теорія і практика впровадження інновацій у післядипломній освіті: розвиток професійної компетентності вчителя / Овсана Мариновська // Обрії : наук.-пед. журнал. — 2013. — № 1(36). — С. 27–31.

30. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. заклад. освіти / М.М. Фіцула. — Вид. 3-тє, перероб. і доп. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2007. — 168 с.

31. В. Семенюк, Я. Котляревський, С. Князев, О. Мельников // Наука та інновації. — 2017. — Т. 13, № 3. — С. 5–21.

32. Закон від 26.11.2015 № 848-VIII України «Про наукову і науково-технічну діяльність» // Голос України. — 2016, № 6. — С. 626.

33. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 15 – Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2007. – 492 с.

34. Трайнев В. А. Новые информационные коммуникационные технологии в образовании / В. А. Трайнев, В. Ю. Теплышев, И. В. Трайнев. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2008. – 320 с.

35. Тихомирова Е. Очень простая оценка качества E-learningWord (Мир электронного обучения) / Е. Тихомирова. – № 3. – 2004. – С. 25-28.

36. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 15 – Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2007. – 492 с.

37. Сисоева С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: монографія / Сисоева С. О. – К. : Поліграфкнига, 1996. – 240 с.

38. Кудрявцева С. П. Міжнародна інформація : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово». – 2005. – 168 с.

39. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании : учебное пособие для студ. высш. учебн. заведений / И. Г. Захарова. – М. : Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.

40. Занко О. Б. Віртуальний університет (на прикладі ЛДУ БЖД) : навчально-методичний посібник / Занко О. Б., Рак Т. Є. – Львів : «Сполом», 2008. – 161 с.

41. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної

343 освіти / Р. С. Туревич, М. Ю. Калемія. – Київ : Освіта України, 2006. – 366

НУБІП України

42. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : [Методологічні поради молодим науковцям] / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.

НУБІП України

43. Апатова Н. В. Информационные технологии в школьном образовании / Н. В. Апатова. – М. : ИОН РАО, 1994. – 232 с.

44. Лебедева М. Б. Что такое ИКТ-компетентность студентов педагогического университета и как ее формировать / М. Б. Лебедева, О. Н. Шилова // Информатика и образование – 2004. – № 3. – 54 с.

НУБІП України

45. Пахомова Н. Ю. Метод проектов : функции и структура учебного проекта / Н. Ю. Пахомова // Технологическое образование. – 1997. – № 1. – С. 92-96.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України